

One of these theories, which now has considerable heuristic potential, can be called the theory of «hybrid war», which in modern Ukrainian conditions of particular importance. Each hybrid war is a multidimensional process that combines traditional forms of violence, cyberwar, terrorism, organized crime, irregular military forces, private military companies. An important part of this form of political violence is to use civilian infrastructure and information communication channels to manipulate public opinion and providing support to civilians.

Key words: hybrid war, terrorism, political violence, the information war.

УДК 327.55:340.132](477+575.4)(045)

Крупеня І. М.

аспірант Дипломатичної академії України
при МЗС України (Київ, Україна),
E-mail: tokis@rambler.ru

*«Хто взяв меч, від меча загине»
Новий Завіт (Матвія 26:52)*

НЕЙТРАЛІТЕТ ЯК ЗАСІБ ЗМІЦНЕННЯ МИРУ І БЕЗПЕКИ: ДОСВІД ТУРКМЕНІСТАНУ

***Анотація.** Нейтралітет - це особливий міжнародно-правовий статус держав, який є засобом реалізації міжнародної політики. Доцільність порушення питання визнання світовим співтовариством постійного нейтралітету України задля уникнення блокового протистояння, подальших людських жертв та повернення миру - є досить актуальним питанням. Автор намагався проаналізувати досвід Туркменістану на шляху офіційного набуття зовнішньополітичного статусу постійного нейтралітету.*

***Ключові слова:** АСЕАН, міжнародна політика, постійний нейтралітет, воєнний (евентуальний) нейтралітет, неприєднання (позаблоковість), іноземні військові бази, зовнішня політика, Будапештський меморандум.*

Міжнародні відносини є одним із пріоритетних видів діяльності більшості країн світу. Належне обґрунтування зовнішньополітичного курсу країни, адекватні відносини із сусідніми державними утвореннями певним чином можуть надавати можливість для розширення міжнародних зв'язків, що неодмінно сприятиме удосконаленню інформаційного простору, зміцнення наукового та виробничого потенціалу і загальному розвитку національної економіки. При цьому слід обов'язково зважати на те, що сьогодні у світі продовжує мати місце значна кількість конфліктів різного виду масштабів і деякі з них вирішуються виключно шляхом застосування зброї. Такий стан справ спостерігається майже впродовж усього існування людської цивілізації і, на жаль, тенденції щодо переходу вирішення проблемних питань співіснування людей виключно у мирній площині на цей час може не простежуватися.

Таким чином, у державі органічно виникає необхідність заходів щодо її можливої участі у певних військово-політичних блоках, які мають бути додатковим важелем гарантій постійного додержання безпеки та територіальної і політичної цілісності країни.

На цей час для України це питання набуло особливої гостроти та актуальності, беручи до уваги те, що у минулому десятилітті керівництвом держави неодноразово ухвалювалися рішення певного виду правової ієрархії, які регулювали зазначені вище питання неоднозначно. Політичний вектор держави щодо членства у військово-політичних союзах міждержавного рівня неодноразово змінювався і останнім часом на державному рівні було прийнято рішення про позаблоковість України.

Слід зазначити що деякі останні праці наукового та публіцистичного характеру

вітчизняних і зарубіжних авторів, можуть бути підтвердженням актуальності питання щодо визначення правового статусу України в міжнародних відносинах стосовно систем колективної безпеки. Так, серед зарубіжних вчених доцільно зазначити роботи П. Тейлора, Д. Уїтта, Ю. Баскіна, Ю. Безбородова, К. Борисова [1, с.498].

Заслужують уваги праці вітчизняних дослідників В. Буткевича, В. Денисова, В. Євїнтова, В. Голуба, О. Коломієць, І. Лоссовського, О. Мельника, М. Сунгуровського, Л. Чекаленко, Г. Д. Хоменко. У роботах зазначених вище дослідників висвітлюється необхідність визначення остаточної позиції держави щодо міжнародно-правового статусу суб'єкта колективної безпеки, або країни, яка вирішуватиме оборонні питання самостійно. При цьому наголошується на необхідності ухвалення відповідних правових рішень на найвищому державному рівні найближчим часом і визначається як одне з пріоритетних завдань у зовнішній політиці.

Таким чином, дана стаття в сьогднішніх українських реаліях є досить актуальною, зважаючи на геополітичне становище держави, та ряд інших зовнішніх і внутрішніх факторів, які безпосередньо впливають на підрив суверенітету та територіальної цілісності України. Від вибору та успішності реалізації зовнішньополітичного курсу України залежить стан не лише її національної безпеки. Від політики Києва, в умовах прихованої війни із Російською Федерацією, залежить стан безпеки і стабільності в європейському регіоні. Подовження ситуації фактичної невизначеності свого місця у системі світової і регіональної безпеки загрожує перетворенням України на буферну зону між потужними міжнародними гравцями, які намагатимуться використувати її для зменшення власних ризиків.

Проаналізовано також досвід Туркменістану на шляху офіційного набуття зовнішньополітичного статусу постійного нейтралітету.

Український науковець Г. Д. Хоменко в своєму навчальному посібнику визначає термін нейтралітет (neutrality) – як особливий міжнародно-правовий статус держав. У міжнародному праві нейтралітет визначається як становище нації чи держави, яка прямо чи опосередковано утримується від участі у війні (конфлікті) між іншими державами [2, с.290].

Кандидат історичних наук С. С. Корольов термін «нейтралітет» (від латинського «neuter» - ні той, ні інший), визначає такий зовнішньополітичний курс держави, який характеризується її неучастю у війнах між іншими державами та відмовою від воєнної допомоги воюючим сторонам, а також не входженням у воєнні союзи чи воєнно-політичні блоки, відсутністю іноземних військ на її території, власних військових баз на території інших країн. Статус постійного нейтралітету держави передбачає непорушність її кордонів та недоторканість території, а також майна громадян цієї держави. У випадку порушення статусу нейтралітету нейтральна держава має право його захисту всіма засобами, включаючи й воєнні, як власними збройними силами, так і за допомогою інших держав, з якими є угода про взаємодопомогу, згідно статті 53 Статут ООН [1, с.499].

Статут ООН визначає нейтралітет як один з інститутів міжнародного права, побудований на визнанні прав нейтральної держави:

- на територіальну недоторканність і цілісність держави;
- на власні збройні сили, чисельність яких не перевищує потреб самооборони;
- на надання нею притулку біженцям і постраждалим внаслідок конфліктів;
- на економічну допомогу інших держав, якщо це не порушує її нейтралітету, а також її юридичних обов'язків;
- здійснювати миролюбну зовнішню політику, розвивати дружні взаємини з усіма без винятку державами, сприяти зміцненню загального миру та безпеки;
- на практиці доводити готовність здійснювати міжнародне співробітництво з вирішення економічних, соціальних, культурних і гуманітарних проблем, сприяти та розвивати повагу до прав і основних свобод усіх без винятку людей, незалежно від раси, статі, мови та релігії;

• вирішувати міжнародні спори мирними засобами, спрямованими на зміцнення миру, безпеки і справедливості, утримуватися в міжнародних відносинах від погрозу силою і від її застосування.

Міжнародне право вирізняє кілька форм нейтралітету:

- воєнний (евентуальний) нейтралітет – неучасть у воєнному конфлікті. Цей статус визначає позицію держави стосовно конкретного конфлікту, але стосовно іншого - ця позиція може змінюватися без порушення норм міжнародного права.

- постійний нейтралітет - неучасть у будь-яких воєнних конфліктах (єдиним дозволеним для держави з постійним нейтралітетом видом воєнного конфлікту є оборонна війна – коли вона збігається з індивідуальною самообороною), у воєнних блоках і союзах, діяльність яких спрямована проти інших держав; постійний нейтралітет передбачає також протидію втягуванню у війну, недопущення іноземного втручання у внутрішні справи, створення на власній території іноземних військових баз і формування загонів воюючих сторін, передачі воюючим сторонам техніки та боєприпасів; у випадку порушення цих правил воюючі сторони вправі вважати територію нейтральної держави театром воєнних дій;

- неприєднання (позаблоковість) - відмова від вступу до воєнних союзів без будь-яких гарантій або міжнародного визнання такого статусу іншими державами [4].

На сьогодні постійно нейтральними державами є: Швейцарія (відповідно до Паризького акта про визнання і гарантії постійного нейтралітету Швейцарії та недоторканності її території від 8 листопада 1815р.); Австрія (відповідно до Федерального конституційного закону про нейтралітет Австрії від 26 жовтня 1955 р.); Мальта (Декларація Уряду Республіки Мальта від 14 травня 1981 р.); Туркменістан (Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 12 грудня 1995 р.); Ватикан (Латеранський договір з Італією від 11 лютого 1929 р.); Республіка Сан-Марино (Договір з Італією від 31 березня 1939 р.); Камбоджа (Угода, підписана на Паризькій конференції 23 жовтня 1991 р.).

Оголошений статус постійного нейтралітету в різні історичні періоди мали Бельгія, Люксембург, Швеція, Фінляндія, Ірландія, Ліхтенштейн, Лаос. Болгарія та Молдова також проголосили нейтралітет, але поки що їхній статус ніхто не визнає.

У часи блокового протистояння країни, що вивільнилися з колоніальної залежності, намагалися привернути до себе увагу та підкреслити дієвість власного нейтралітету, тобто заявити про активну зовнішню політику своїх держав і самостійність прийняття рішень з різноманітних міжнародних проблем. Такий підхід вони називали політикою активного, позитивного або конструктивного нейтралітету [4, с.16-17].

На думку автора прикладом активного нейтралітету в 70-х – 80-х рр. скористалися країни-члени АСЕАН підписавши в 1971 році Куала-Лумпурську декларацію про зону миру, волі і нейтралітету в Південно-Східній Азії. В ній проголошувалася мета нейтралізації регіону, вимагалось від країн-учасниць вжиття необхідних зусиль щодо забезпечення визнання і поваги регіону як зони, що не приймає втручання ззовні. План нейтралізації допускав врегулювання суперечностей на двох рівнях: серед самих членів АСЕАН та між Асоціацією й позарегіональними державами, готовими прийняти зобов'язання визнати нейтральний статус асеанівського субрегіону і гарантувати невтручання в його внутрішні справи [5].

Досвід Туркменістану. Туркменістан, який у складі СРСР був слабозвинуватою республікою, проголосив свій суверенітет ще 22.08.1990 р., а 26.10.1991 р. уряд провів референдум щодо незалежності Туркменістану. Про статус постійно нейтральної держави поки що не йшлося. Вперше про намір набути статусу постійно нейтральної держави тодішній президент Туркменістану Сапармурат Ниязов заявив у березні 1995 р. на нараді глав-держав Організації економічного співробітництва (ЕКО), членом якої Туркменістан є з 1992 р. Ця пропозиція була одногослоно підтримана учасниками наради.

В жовтні цього ж року на черговій зустрічі глав держав-учасників Руху

неприєднання (Туркменістан – член Руху неприєднання з 1992 р.) ініціатива президента С.Ніязова дістала всебічну підтримку. Це сприяло тому, що Туркменістан звернувся до Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй з відповідним проханням. Дванадцятого грудня 1995 року Генеральна Асамблея ООН ухвалоє резолюцію «Постійний нейтралітет Туркменістану», за яку проголосувало 185 держав-членів ООН [1, с.500-501].

Статус постійно нейтральної держави Туркменістану закріплено в ст.6 Конституції Туркменістану, в якій зазначено: «Туркменістан, будучи повноправним суб'єктом світового співтовариства, дотримується у зовнішній політиці принципів постійного нейтралітету, невтручання у внутрішні справи інших країн, відмови від застосування сили та участі у військових блоках і союзах, сприяння розвитку мирних, дружніх і взаємовигідних відносин з країнами регіону та державами всього світу» [6].

Парламент Республіки Туркменістан (Халк Маслахати) також схвалив Концепцію зовнішньої політики Туркменістану як нейтральної держави. В Концепції чітко фіксуються критерії і напрямки стратегії тактики у відносинах з іншими державами, міжнародними організаціями та іншими суб'єктами міжнародних відносин на далеку перспективу, а також визначаються основні завдання зовнішньої політики Туркменістану.

В розділі Концепції, який висвітлює політичні аспекти, підкреслюється, що Туркменістан відмовляється від використання сили чи загрози її використання у взаєминах з іншими державами, зобов'язується ніколи не розпочинати війни, не брати участі у війні (окрім самооборони), утримуватися від політики дипломатичних чи інших дій, які б могли привести до війни чи конфлікту. Нейтральна держава не входить у воєнні союзи чи блоки, в міждержавні об'єднання з жорсткими регламентуючими функціями чи колективною відповідальністю.

При цьому досить суттєвим є твердження про те, що Туркменістан «... не буде мати, виробляти і розповсюджувати ядерну, хімічну, бактеріологічну та інші види зброї масового ураження, сприяти створенню нових видів і технологій їх виробництва».

Гуманітарні контакти з іншими державами і міжнародними організаціями розглядаються як важливі засоби зближення народів, поглиблення взаєморозуміння між ними, розвитку дружби і співробітництва. Дія даної Концепції не обмежена в часі, а в процесі розвитку системи міжнародних відносин її положення можуть доповнюватися і уточнюватися без зміни її основоположних принципів.

Статус постійного нейтралітету знайшов законодавче закріплення також в «Основних положеннях воєнної доктрини Туркменістану» від 10.05.1994 р., зі змінами і доповненнями, затвердженими рішенням Халк Маслахати від 27.09.1996р.

У вступній частині цього документу наголошується на тому, що «...основні положення воєнної доктрини Туркменістану є невід'ємною частиною Концепції безпеки Туркменістану, Концепції зовнішньої політики Туркменістану як нейтральної держави і являють собою документ становлення Туркменістану як незалежної держави, яка проводить політику «10 років стабільності», здійснення демократичних реформ і формування нової системи міжнародних відносин».

У розділі «Політичні основи воєнної доктрини» наголошується, що Туркменістан відповідно до Резолюції Генеральної Асамблеї ООН від 12.12.1995р. «Про постійний нейтралітет Туркменістану» визнаний і підтриманий світовим співтовариством як постійна нейтральна держава. Через це він не відноситься до жодної держави як до свого противника, не бере участі у воєнних блоках і союзах, зобов'язується не розпочинати війни і воєнні конфлікти і не брати в них участі, а також не здійснювати любых заходів, які можуть до них привести. Свою воєнну безпеку Туркменістан реалізує сукупністю всіх заходів за пріоритетності політико-дипломатичних та мирних засобів [1, с.500-501].

Не заглиблюючись в теорію міжнародних відносин, слід зазначити, що більшість

держав у пошуку шляхів забезпечення мирного співіснування з іншими державами намагаються дотримуватися теорії політичного реалізму. Ця теорія стверджує, що загалом існують лише два перевірених часом варіанти забезпечення воєнної безпеки держави: створення власних потужних оборонних можливостей; об'єднання у воєнні союзи (блоки). Водночас держави і блоки прагнуть досягнення балансу сил шляхом створення міжнародних інституцій, домовленостей, договорів з контролю над озброєнням та роззброєння.

Зміцнення власних оборонних можливостей є необхідним елементом забезпечення національної безпеки, оскільки дозволяє керівництву держави проводити політику стримування (coercive diplomacy) як з метою реалізації власних національних інтересів за межами держави, так і попередження можливої агресії з боку противника. Такий підхід не є універсальним і не може дати надійних довгострокових гарантій миру та безпеки. Крім того, визначальним фактором вибору цього варіанту є наявність економічних можливостей і готовності суспільства та політиків нести величезні оборонні витрати, в т.ч. – за рахунок соціальних потреб.

Об'єднання у воєнні союзи (блоки) є, власне, продовженням першого підходу, а саме - зміцненням власних воєнних можливостей окремих держав шляхом об'єднання їх можливостей з метою протидії спільній загрозі. Водночас, участь у воєнному союзі покладає на кожну з держав-учасниць додаткові обмеження та зобов'язання - особливо, коли держава бере на себе довгострокові зобов'язання, вступаючи до союзу на підставі сьогоденного збігу національних інтересів з інтересами інших учасниць союзу.

Слід зазначити, що воєнні союзи як засіб забезпечення національної безпеки мають як прихильників, так і противників. Так, Президент США В.Вілсон, послідовник лібералізму в міжнародних відносинах, ще на початку минулого століття застерігав від небезпеки об'єднання держав у воєнні союзи. Він стверджував, що саме їх наявність сприяє переростанню локальних конфліктів у широкомасштабні війни та як альтернативу союзам відстоював ідею колективної системи безпеки, яка б стримувала агресію будь-якої держави колективними зусиллями інших держав, координованим через міжнародні інституції [7, с.4].

Україна відступаючи від принципів теорії політичного реалізму в питаннях мирного співіснування опиралася на принципи теорії політичного ідеалізму, отримавши гарантії безпеки, які на практиці не спрацювали, як наслідок Україна має шукати інший шлях для забезпечення свого внутрішнього середовища.

Повертаючись до міжнародних гарантій зупинимося на Будапештському меморандуму 1994 року – Меморандуму «Про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї» (ДНЯЗ, 1968р.). Відсутність рішучої протидії світової спільноти російській агресії проти України, конкретних міжнародних дій на захист її територіальної цілісності та непорушності кордонів з боку ядерних держав-гарантів у рамках Будапештському меморандуму викликала низку критичних заяв високих представників міжнародного політикуму та громадськості, у тому числі Генерального секретаря ООН Пан Гі Муна, який у кінці березня 2014 року після анексії Росією Кримського півострова заявив, що ядерні держави порушили зобов'язання, гарантовані Україні Будапештським меморандумом, надійність цих гарантій серйозно підірвана, а наслідки, як для національної безпеки України, так і для національних нормативних документів із нерозповсюдження ядерної зброї є глибинними. Міністр закордонних справ Польщі (нині – Маршал Сейму) Р. Сікорський у вересні 2014 р. заявив: «...Якщо ці гарантії мають бути переконливими для Ірану чи Північної Кореї, то підписанти цього меморандуму мусили б прийти Україні на допомогу...» [8, с.6].

Будапештський меморандум містить кілька цікавих статей. З огляду на важливість наведемо їх тут повністю.

«Ст. 2. Російська Федерація, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної

Ірландії і Сполучені Штати Америки підтверджують їх зобов'язання утримуватися від загрози силою чи її використання проти територіальної цілісності чи політичної незалежності України....

Ст. 3. Російська Федерація, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії і Сполучені Штати Америки підтверджують Україні їх зобов'язання згідно з принципами Заключного акта НБСЄ (994_055) утримуватись від економічного тиску, спрямованого на те, щоб підкорити своїм власним інтересам здійснення Україною прав, притаманних її суверенітету, і таким чином отримати будь-які переваги.

Ст. 4. Російська Федерація, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії і Сполучені Штати Америки підтверджують їх зобов'язання домагатися негайних дій з боку Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй з метою надання допомоги Україні як державі-учасниці Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (995_098), що не володіє ядерною зброєю, в разі, якщо Україна стане жертвою акту агресії або об'єктом погрози агресією з використанням ядерної зброї.

Ст. 5. Російська Федерація, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії і Сполучені Штати Америки підтверджують щодо України їх зобов'язання не застосовувати ядерну зброю...».

Таким чином, країни-гаранти пообіцяли: не застосовувати проти нас ядерну зброю, утримуватися від загрози силою, утримуватися від економічного шантажу і, нарешті, домагатимуться негайних дій від Ради Безпеки ООН, щоб вона нас захистила в разі чиеїсь агресії... Отже, ця заява залишилася заявою, не закріпленою на законодавчому рівні державами, що її підписали, оскільки не вироблено конкретного механізму відповідних кроків захисту України. І оскільки цей документ є юридично неспроможним, деякі наші гаранті залюбки застосовують економічний шантаж. Наскільки відомо, за міжнародними гарантіями безпеки, будь-якій державі країни-гаранти розробляють механізм, тобто заходи з надання конкретної допомоги на її захист у разі агресії. У меморандумі про це - ані слова [4, с.18-19].

За словами одного з американських учасників переговорного процесу з підготовки меморандуму, колишнього Посла США в Україні С. Пфайфера, під час переговорів великим питанням було, який термін вжити «guarantees» чи «assurances», оскільки перший використовувався для надання гарантій членам НАТО, що передбачає військові зобов'язання. Однак американська адміністрація не була готова надавати Україні військові гарантії, тим більше, було зрозуміло, що Сенат не забезпечить можливість ратифікації договору з такими зобов'язаннями. За твердженням С.Пфайфера, меморандум планувався, як політична угода і передбачав «конкретно не визначені запевнення, але не військові гарантії». Водночас, учасники меморандуму мають чіткі зобов'язання реагувати, навіть якщо і не зобов'язані застосовувати силу. Відсутність жорсткої реакції Заходу на російську агресію, на думку дипломата, дискредитує західні безпекові гарантії та негативно впливає на стабільність режимів нерозповсюдження. Аналогічну позицію поділяє й низка інших західних дослідників [8, с.6].

З огляду на наведені міжнародні правові норми та особливості сучасної ситуації у сфері міжнародної безпеки, обираючи модель забезпечення національної безпеки України приходиш до висновку, що позаблоковий статус не надає Україні жодних гарантій безпеки, об'єднання у воєнні союзи (блоки) на даному етапі може породити крах європейської системи безпеки, яка є складовою світової системи і породити новий виток переподілу світу. Задля припинення кровопролиття та утихомирення європейської системи безпеки можливо є доцільним розглянути питання надання Україні статусу постійного нейтралітету.

На прикладі Республіки Туркменістан, можна побачити, що за наявності відповідної політичної волі, дієвої консолідації усіх гілок керівництва країною та народного волевиявлення набуття статусу нейтральної держави цілком можливе.

Якщо раніше процедура набуття статусу постійно нейтралітету в Україні навіть не могла розглядатися з огляду на розміщення Чорноморського Флоту в АР Крим, то в сучасних умовах це питання може бути предметом дискусії, звичайно за умови погодження втрати суверенних прав на цей півострів.

Оскільки держави-гаранти згідно Будапештського меморандуму по сьогоднішній день відмовляються в наданні військової допомоги в боротьбі з агресором Російською Федерацією, тому задля уникнення блокового протистояння, повернення миру на Україну та європейський контингент, подальших людських жертв, доцільно було б порушити питання визнання світовим співтовариством постійного нейтралітету. Із прикладу Туркменістану відомо, що ряд територіальних претензій висував Узбекистан. Напруженими були відносини з Азербайджаном щодо ресурсів нафти в акваторії Каспійського моря тощо.

Статус постійного нейтралітету для України має позитивно вплинути на проведення політичних та економічних реформ всередині країни, які можуть бути неоднозначно сприйнятими як урядовими колами так і населенням. Всесвітнє визнання нейтрального статусу держави надасть їй можливість більш ефективно реалізувати власний сировинний потенціал, не потрапивши при цьому в політичну чи економічну залежність від сусідніх держав.

Набуття Україною статусу постійного нейтралітету дає підстави для надання важливих гарантій для залучення іноземних інвестицій та банківського капіталу, які вкрай необхідні національній економіці держави.

Політика нейтралітету дозволяє переглянути воєнну доктрину України та перевести з державного бюджету частину воєнних витрат на потреби національної економіки.

Статус постійного нейтралітету України має запобігти ухваленню неприємних чи непотрібних зовнішньополітичних рішень, не викликаючи непорозуміння, чи навіть роздратування сусідніх держав. Таким чином, принципи нейтралітету тісно пов'язані з національними інтересами держави і є надійною основою її міжнародних відносин.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Корольов С. С. Правове визначення нейтралітету як засобу реалізації міжнародної політики держави/ С.С.Корольов//Форум права.-2012.-№1.С.498 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12kccmpd.pdf (дата звернення 20.02.2015) – Назва з екрану.

2. Хоменко Г. Д. Основи миротворчості: [навчальний посібник] / Г. Д. Хоменко. – Київ: Видавничий дім ДЕМІД, 2008.– 312 с.

3. Сунгуровський М. Іспит на нейтралітет [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.uceps.org/files/category_journal/NSD103_ukr_3.pdf (дата звернення 20.02.2015) – Назва з екрану.

4. Чекаленко Л. Д. Позаблоковість чи нейтралітет: європейський досвід // Зовнішні справи. – 2013. – №7. – С.16-17.

5. Коломієць О. В. Концепція «Співтовариства безпеки» АСЕАН як геополітична модель національної безпеки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kyumu.edu.ua/vmv/v/p04/14_kolom.pdf (дата звернення 20.02.2015) – Назва з екрану.

6. Конституція Туркменістану [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ambturkm.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=22&Itemid=31 (дата звернення 20.02.2015) – Назва з екрану.

7. Мельник О. Україна у структурі регіональної і глобальної безпеки / О. Мельник // С.4 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.uceps.org/files/category_journal/NSD103_ukr_2.pdf (дата звернення 20.02.2015) – Назва з екрану.

8. Лоссовський І. До 20-ї річниці будапештських «гарантій»: агресія Росії проти України як чинник ерозії міжнародно-правових режимів нерозповсюдження / Ігор Лоссовський // Зовнішні справи. – 2014. – №11. – С.6

REFERENCES:

1. Korolov, S. S. (2012) 'Pravove vyznachennia neitralitetu yak zasobu realizatsii mizhnarodnoi polityky derzhavy' [The legal definition of neutrality as a means of implementing

the international policy] In *Forum prava [law Forum]*, Vol. 1, available at: www.nbu.gov.ua/e-journals/FP/2012-1/12kccmpd.pdf (Accessed 20 February 2015)

2. Khomenko, H. D. (2008) *Osnovy myrotvorchosti [Peacemaking Basics]*, Kyiv, Vydavnychiy dim DEMID.

3. Sunhurovskiy, M. *Ispyt na neitralitet [Test of Neutrality]*, available at: www.uceps.org/files/category_journal/NSD103_ukr_3.pdf (Accessed 20 February 2015)

4. Chekalenko, L. D. (2013) 'Pozablokovist chy neitralitet: yevropeyskyi dosvid' [Neutrality or non-alignment: European Experience] In *Zovnishni spravy [Foreign Affairs]*, Vol. 7, pp. 16-17.

5. Kolomiets, O. V. *Kontseptsiiia «Spivtovarystva bezpeky» ASEAN yak heopolitychna model natsionalnoi bezpeky [The concept of «security community» ASEAN as a geopolitical model of national security]*, available at: www.kymu.edu.ua/vmv/v/p04/14_kolom.pdf (Accessed 20 February 2015)

6. *Konstitutsiia Turkmenistanu [The Constitution of Turkmenistan]*, available at: www.ambturkm.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=22&Itemid=31 (Accessed 20 February 2015)

7. Melnyk, O. *Ukraina u strukturi rehionalnoi i hlobalnoi bezpeky [Ukraine in the structure of regional and global security]*, available at: www.uceps.org/files/category_journal/NSD103_ukr_2.pdf (Accessed 20 February 2015)

8. Lossovskiy, I. (2014) 'Do 20-yi richnytsi budapeshtskykh «harantii»: ahresiiia Rosii proty Ukrainy yak chynnyk erozii mizhnarodno-pravovykh rezhymiv nerozpozvsudzhennia' [20th anniversary Budapest «guarantees»: aggression of Russia against Ukraine as a factor in the erosion of international legal regimes of non-proliferation] In *Zovnishni spravy [Foreign Affairs]*, Vol. 11.

Крупеня И. Н., аспирант Дипломатической академии Украины при МИД Украины (Київ, Україна), E-mail: tokis@rambler.ru

Нейтралитет как средство укрепления мира и безопасности: опыт Туркменистана.

Аннотация. Нейтралитет – это особый международно-правовой статус государств, который является средством реализации международной политики. Целесообразность постановки вопроса признания мировым сообществом постоянного нейтралитета Украины во избежание блокового противостояния, дальнейших человеческих жертв и возвращения мира – является весьма актуальным вопросом. Автор попытался проанализировать опыт Туркменистана на пути официального приобретения внешнеполитического статуса постоянного нейтралитета.

Ключевые слова: АСЕАН, международная политика, постоянный нейтралитет, военный (эventуальный) нейтралитет, неприсоединение (внеблоковость), иностранные военные базы, внешняя политика, Будапештский меморандум.

Krupenya I., postgraduate student of the Diplomatic Academy of Ukraine at the Ukrainian Ministry of Foreign affairs (Kyiv, Ukraine), E-mail: tokis@rambler.ru

Neutrality as a means of strengthening peace and security: the experience of Turkmenistan.

Abstract. Neutrality - a special international legal status, which is a tool for implementing the international policy. The feasibility of raising the issue of recognition by the world community of permanent neutrality to avoid Ukraine bloc confrontation, further loss of life and return to peace - is very relevant question. The author tried to analyze the experience of Turkmenistan as for the way of acquiring by foreign officials the status of permanent neutrality.

Key words: ASEAN, international politics, permanent neutrality, military (eventual) neutrality, non-alignment, foreign military bases, foreign policy, Budapest Memorandum.

УДК 327:297 (44)

Малиновська Н. В.

аспірантка

Східноєвропейського університету імені Лесі Українки
(Луцьк, Україна), E-mail: tala_malynovska@ukr.net

ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Анотація. Франція є одним із фундаторів міжнародних організацій, учасник миро-